

เค้าโครงรายวิชา (Course Syllabus) ประจำปีการศึกษา 2565
รหัสวิชา/ชื่อวิชา สพ.314 นิเวศวิทยาสังคมและสุขภาพชุมชน

(MW314 Social Ecology and Community Health)

หลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตร์บัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ศูนย์รังสิต)

1. อาจารย์ผู้สอน/ผู้รับผิดชอบรายวิชา พร้อมข้อมูลการติดต่อ

Sec./gr.	อาจารย์ผู้บรรยาย	E-mail	สถานที่ติดต่อ/ ห้องพัก
820001	ผศ.ดร.จิรพรรณ นฤภัทร	jiraphan@tu.ac.th	ห้องพัก 608 (รังสิต)

2. วันและเวลาบรรยาย

ทุกวัน.....พุธ.....เวลา...13.30-16.30 น.....ห้องบรรยาย ...สค.302 หรือ ห้องเรียน MST ของ
รายวิชา

วันสอบ

สอบกลางภาค วัน/เดือน/ปี..... เวลา.....

สอบปลายภาค วัน/เดือน/ปี.....9 ธันวาคม 2565.....เวลา.....บ่าย.....

3. จุดมุ่งหมายของรายวิชา Purposes of the course

1. เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจความเป็นมาของการศึกษาศาสตร์ด้านสุขภาพ และความหมายสำคัญในการศึกษาเรียนรู้เรื่องสุขภาพ

2. เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจแนวคิดทฤษฎีทางสังคมที่เกี่ยวข้องในการศึกษาเรื่อง นิเวศวิทยาสังคมและสุขภาพชุมชน ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างเป็นองค์รวม ส่งผลกระทบต่อสุขภาพะ วิถีชีวิต การดำรงชีวิตของมนุษย์

3. เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจบทบาทนักสังคมสงเคราะห์ และสามารถประยุกต์ใช้ให้ เกิดประโยชน์ทั้งในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์และงานสวัสดิการสังคม

4. แนวสังเขปการบรรยาย Course Description

ภาษาไทย

แนวคิดและการประยุกต์ใช้แนวคิดนิเวศวิทยาสังคม (Social Ecology) และแนวคิดปัจจัยสังคมกำหนด สุขภาพ (Social Determinants of health) รวมถึงการเข้าใจเรื่องการประเมินผลกระทบสุขภาพ (Health Impact Assessment: HIA) และการประเมินผลกระทบสุขภาพชุมชน (Community Health Impact Assessment-CHAI) บนพื้นฐานของความเข้าใจในมิติทางสังคม วัฒนธรรมของชุมชนและการเปลี่ยนแปลงที่สัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อ สุขภาวะองค์รวมเพื่อความเป็นธรรมทางสุขภาพ บทบาทของนักสังคมสงเคราะห์ในการทำงานสุขภาพเชิงรุก เพื่อ พัฒนาระบบบริการสุขภาพปฐมภูมิ (มีการศึกษาดูงาน)

ภาษาอังกฤษ

Concept and application of social ecology and social determinants of health, including understanding in Health Impact Assessment-HIA and Community Health Impact Assessment (CHAI) based on well-understanding on psychosocial aspects, community culture, and changing which is related to or influence holistic health and health justice; roles of health social workers in proactive approach toward primary health care services (Field Study Required)

5. ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังระดับรายวิชา

1. คุณธรรม จริยธรรม					2. ความรู้			3. ทักษะทางปัญญา			4. ทักษะความสัมพันธ์			5. ทักษะการวิเคราะห์			6. ทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ			
1	2	3	4	5	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	4
○	○	●	○	○	○	○	●	●	○	○	○	○	○	●	○	○	○	○		○

6. กฎกติกา/เกณฑ์การวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้กฎกติกาการเรียนการสอน

1. เข้าชั้นเรียน Onsite/Online ล่าช้าไม่เกิน 20 นาที นับจากเวลาเริ่มเรียน ยกเว้นมีการนัดหมายพิเศษ

2. อ่านหนังสือ หรือค้นคว้างานวิชาการต่างๆ รวมทั้งส่งงานต่างๆตามที่ได้รับมอบหมาย ตามกำหนดการที่มีร่วมกัน

3. มีส่วนร่วมในการอภิปราย แลกเปลี่ยนและแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน

4. กรณีป่วย หรือมีกิจธุระ ไม่สามารถเข้าชั้นเรียน ให้แจ้งเป็นลายลักษณ์อักษร (ตามระเบียบลาป่วยและลา

กิจของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)

5. ช่องทางติดต่อ :

1) E-mail Address ที่ให้ไว้ใน Outline นี้ข้างต้น และ

2) นักศึกษาเขียนข้อความทิ้งไว้ใน “Posts” (ด้วยการกด “New Conversation”) ในห้องเรียนวิชานี้ โปรแกรม MST และให้นักศึกษานัดหมายการพบล่วงหน้าทุกครั้ง

การวัดผล

วิธีการวัดผล	สัดส่วนคะแนน
การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน	10
การสอบกลางภาค (รายงานรายบุคคล)	30
รายงานกลุ่ม	30
การสอบไล่	30
รวม	100 คะแนน

7. หัวข้อการเรียนการสอน/แผนการสอน

สัปดาห์ที่ / วัน/เดือน/ปี	หัวข้อ/รายละเอียด Items/content	กิจกรรมการ เรียนการสอน/ สื่อที่ใช้	ผลลัพธ์	ผู้สอน/วิทยากร
1 8/08/2565	-การแนะนำวิชา วัตถุประสงค์ การศึกษา วิธีการ กระบวนการ เรียนการสอน และกำหนด -ข้อตกลงการเรียนการสอน ร่วมกัน -เนื้อหา ภาพรวมของการศึกษา รายวิชา	บรรยาย และ แลกเปลี่ยน ความเห็นร่วมกัน	เข้าใจเนื้อหาในภาพรวมของ รายวิชา	ผศ.ดร.จิรพรรณ นฤภัทร
2 15/08/2565	คำสำคัญ : สุขภาพ(Health)/สุข ภาวะและคุณภาพชีวิต(Well Being) โรค(Disease)และความ เจ็บป่วย(Illness) สาธารณสุข การแพทย์(Medical) ระบบ สุขภาพ(Healthcare System) และระบบบริการสุขภาพ(Health Service System) นิเวศวิทยา (Ecology) ฯลฯ	บรรยาย และ แลกเปลี่ยนเรียนรู้	เข้าใจนิยามคำสำคัญที่พึงรู้ ในรายวิชาได้ถูกต้อง	ผศ.ดร.จิรพรรณ นฤภัทร (Online)
3 22/08/2565	มิติสังคม“นิเวศวิทยา” : ความ สัมพันธ์กับสุขภาพ	บรรยาย และ แลกเปลี่ยนเรียนรู้	เข้าใจความแตกต่างระหว่าง นิเวศวิทยาในมิติ วิทยาศาสตร์และมิติสังคม และเข้าใจความเชื่อมโยงกับ สุขภาพ	ผศ.ดร.จิรพรรณ นฤภัทร
4 29/08/2565	สุขภาพชุมชนและระบบสุขภาพ ชุมชน : ความเป็นมา ความหมาย เป้าหมาย องค์ประกอบ กระบวนการเรียนรู้/การทบทวน ชุมชน ฯลฯ	บรรยาย และ แลกเปลี่ยนเรียนรู้	เข้าใจความเป็นมา และการ พัฒนาระบบสุขภาพชุมชน	ผศ.ดร.จิรพรรณ นฤภัทร (Online)
5 5/09/2565	สุขภาพชุมชนและระบบสุขภาพ ชุมชน (ต่อ)	บรรยาย และ แลกเปลี่ยนเรียนรู้	เข้าใจความเป็นมา และการ พัฒนาระบบสุขภาพชุมชน	ผศ.ดร.จิรพรรณ นฤภัทร

สัปดาห์ที่ / วัน/เดือน/ปี	หัวข้อ/รายละเอียด Items/content	กิจกรรมการ เรียนการสอน/ สื่อที่ใช้	ผลลัพธ์	ผู้สอน/วิทยากร
<u>6</u> 12/09/2565	แนวคิด/ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง : แนวคิด Social Ecology และ Cultural Ecology	บรรยาย และ แลกเปลี่ยนเรียนรู้	เข้าใจและสามารถ ประยุกต์ใช้แนวคิด/ทฤษฎีที่ เกี่ยวข้อง	ผศ.ดร.จิรพรรณ นฤภัทร (Online)
<u>7</u> 19/09/2565	แนวคิด/ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง (ต่อ) Cultural Construction of Illness และ Social Production of Disease	บรรยาย และ แลกเปลี่ยนเรียนรู้	เข้าใจและสามารถ ประยุกต์ใช้แนวคิด/ทฤษฎีที่ เกี่ยวข้อง	ผศ.ดร.จิรพรรณ นฤภัทร
<u>8</u> 26/09/2565	นักศึกษา : รายงานความคืบหน้า (Progress Report) งานกลุ่มที่ มอบหมาย	-การนำเสนองาน -อภิปรายกลุ่ม	-เข้าใจภาพรวมของศาสตร์ “นิเวศและสุขภาพชุมชน” ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ และสามารถนำแนวคิด/ ทฤษฎีที่ศึกษามาวิเคราะห์ ได้ถูกต้อง -มีทักษะการค้นคว้างาน การวิเคราะห์ และการ นำเสนองาน	ผศ.ดร.จิรพรรณ นฤภัทร (ส ร ร ป แ ล ะ ใ ห้ ข้อเสนอนแนะ)
<u>9</u>		มอบหมายงาน เดี่ยว/สอบกลาง ภาค		
<u>10</u> 3/10/2565	แนวคิด/ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง (ต่อ) : แนวคิด Social Determinants of Health	บรรยาย และ แลกเปลี่ยนเรียนรู้	เข้าใจและสามารถ ประยุกต์ใช้แนวคิด/ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง	ผศ.ดร.จิรพรรณ นฤภัทร (Online)
<u>11</u> 10/10/2565	กรณีศึกษานิเวศวิทยากับ ผลกระทบต่อสุขภาพชุมชน	-บรรยาย และ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ -Cases Study	เข้าใจภาพรวมของศาสตร์ “นิเวศและสุขภาพชุมชน” ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ และสามารถนำแนวคิด/ ทฤษฎีที่ศึกษามาวิเคราะห์ ได้ถูกต้อง	วิทยากร และ ผศ.ดร.จิรพรรณ นฤภัทร
<u>12</u> 17/10/2565	ศึกษาดูงาน : รูปธรรม ความสำเร็จของสุขภาพชุมชน และบทบาทนักสังคมสงเคราะห์ ในระบบบริการสุขภาพปฐมภูมิ	-บรรยาย และ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ -Cases Study	เข้าใจและสามารถวิเคราะห์ กรณีศึกษาจากแนวคิด/ ทฤษฎี และอธิบายความ เชื่อมโยงกับบทบาทนัก สังคมสงเคราะห์ได้ถูกต้อง	ผศ.ดร.จิรพรรณ นฤภัทร

สัปดาห์ที่ / วัน/เดือน/ปี	หัวข้อ/รายละเอียด Items/content	กิจกรรมการ เรียนการสอน/ สื่อที่ใช้	ผลลัพธ์	ผู้สอน/วิทยากร
13 7/11/2565	การประเมินผลกระทบทาง สุขภาพ (Environmental Health Impact Assessment : EHIA)	-บรรยาย และ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ -Cases Study	เข้าใจหลักการและแนวคิด สำคัญ การนำไปใช้และ ปัญหาปัจจุบันของ “EHIA”	ผศ.ดร.จิรพรรณ นฤภัทร (Online)
14 14/11/2565	การประเมินผลกระทบทาง สุขภาพโดยชุมชน (Community Health Impact Assessment : CHIA)กรณีศึกษาโรคจากระบบ นิเวศของประเทศไทย	-Clip Video (Cases Study) -บรรยาย และ อภิปรายกลุ่ม	เข้าใจหลักการและแนวคิด สำคัญ การนำไปใช้และ ปัญหาปัจจุบันของ“CHIA”	วิทยากร และ ผศ.ดร.จิรพรรณ นฤภัทร
15 21/11/2565	ทบทวน และสรุปบทเรียน กรณีศึกษาโรคจากระบบนิเวศ ของต่างประเทศ	ซักถาม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสรุป	เข้าใจสาระสำคัญของ รายวิชา และตอบโจทย์ วัตถุประสงค์ของรายวิชาได้	ผศ.ดร.จิรพรรณ นฤภัทร
วันสุดท้ายของการเรียนการสอน วันที่ 26 พฤศจิกายน 2565				

หมายเหตุ : การสอน Onsite หรือ Online อาจปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสม

8. การประเมินผลการเรียน

เกณฑ์การประเมินผลการเรียนจะพิจารณาตามวิธีการวัดผลที่ได้ระบุไว้ข้างต้น โดยมีเกณฑ์
มาตรฐานการประเมินผลแต่ละช่วงคะแนน ดังนี้

100-80	79-70	69-60	59-50	49-40	39-30	29-20	ต่ำกว่า 20
A (4.00)	B+ (3.50)	B (3.00)	C+ (2.50)	C (2.00)	D+ (1.50)	D (1.00)	F (0.00)

หมายเหตุ : ช่วงคะแนนเป็นเพียงตัวอย่างเท่านั้น

9. การอุทธรณ์ของนักศึกษา

กรณีที่นักศึกษามีความสงสัยเกี่ยวกับผลการประเมินในรายวิชาใดสามารถยื่นคำร้องขอ
กระดาษาคำตอบ ตลอดจนดูคะแนนและวิธีการประเมินของอาจารย์แต่ละรายวิชาได้ภายใน 7 วันหลังประกาศ
ผลการเรียน โดยสามารถเขียนยื่นคำร้องได้ที่ งานการศึกษาและกิจการนักศึกษา ชั้น 2 คณะสังคมสงเคราะห์
ศาสตร์

10. เอกสารอ้างอิงประกอบการเรียนการสอน

10.1 ตำราและเอกสารหลัก Required textbooks and materials และเอกสารอื่นๆ Other materials

กองตรวจความปลอดภัย กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน. แผนแม่บทความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2550-2554) ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2552.

กรุงเทพมหานคร. บริษัท เรียงสาม กราฟฟิค ดีไซน์ จำกัด. 2552.

กองระบาดวิทยา สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข. รายงานการเฝ้าระวังโรค 2542-2552.

กรุงเทพมหานคร.

กาญจนาศักดิ์ ผลบูรณ์. การจัดการสิ่งแวดล้อมในระบบสุขภาพ. สถาบันวิจัยระบบสุขภาพ. กรุงเทพมหานคร.

บริษัท ดีไซน์ จำกัด. 2543.

โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ (บรรณาธิการ). พฤติศาสตร์ทางการแพทย์กับสุขภาพในมิติสังคมวัฒนธรรม. ศูนย์

มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). กรุงเทพมหานคร. 2549.

คณะนักศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์ ปีพ.ศ.2523. นิเวศวิทยาของสุขภาพ. คณะ

สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2524.

ฉันทนา ผดุงทศ. อาชีวเวชศาสตร์-อาชีวอนามัย..? เล่มที่ 1. กรุงเทพมหานคร. สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.

2546.

_____ . อาชีวเวชศาสตร์-อาชีวอนามัย : อยากรู้เป็นแพทย์โรงงาน เล่มที่ 2. กรุงเทพมหานคร.

สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน. 2546.

เฉลิมชัย ชัยกิตติภรณ์. ความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร. สำนักงานแรงงาน

ระหว่างประเทศ. 2545.

ชัชชนก พลอยแก้ว. การศึกษาระบบข้อมูลความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อมในการทำงานใน

กระทรวงแรงงาน. รายงานวิจัย. 2546.

เดชรัตน์ สุขกำเนิด. นโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ : การวิเคราะห์ระบบการประเมินผลกระทบต่อด้านสุขภาพ.

กรุงเทพมหานคร. บริษัท ดีไซน์ จำกัด. 2544.

ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ และ เพ็ญจันทร์ ประดับมุข (บรรณาธิการ). สิ่งแวดล้อมกับสุขภาพ. รายงานวิจัย

พฤติกรรมสุขภาพ. ศูนย์ประสานงานทางการแพทย์และสาธารณสุข. กระทรวงสาธารณสุข.

สิ่งแวดล้อมกับ

สุขภาพ. นครปฐม. 2535.

ธันวา ใจเที่ยง. การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : บนสายทางของสังคมไทย. นครพนม.

โครงการจัดตั้งสถาบันราชภัฏนครพนม. 2544.

ประชาธิปไตย กะทา. ระบาดวิทยากับญาณวิทยาเชิงวิพากษ์ (1) และ (2). วารสารหมออนามัย. ปีที่ 17 ฉบับที่ 5

และ ฉบับที่ 6. มกราคม-กุมภาพันธ์ และ มีนาคม-เมษายน. 2551.

พงษ์เทพ วิวรรณเดชะ. ภัยสุขภาพจากการประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม. โครงการนโยบายสาธารณะเพื่อ

คุณภาพชีวิตที่ดี สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2549.

มาลินี วงศ์พานิช (ผู้แปลและผู้ตรวจคัดลอกภาษาไทย). สุขภาพและสิ่งแวดล้อม. รายงานของคณะ

ผู้เชี่ยวชาญ

ด้านอุตสาหกรรม คณะกรรมการองค์การอนามัยโลก. กรุงเทพมหานคร. สำนักงานคณะกรรมการวิจัย

แห่งชาติ สาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์. 2541.

- วรลักษณ์ ศรีวัย (บรรณาธิการ). นโยบายสาธารณสุขด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข. เอกสารประกอบการประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์เดือนตุลา. 2548.
- วันทนี วาสิกะสิน. นิเวศวิทยาของสุขภาพ (Ecology of Health). วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์. ปีที่ 9 ฉบับที่ 2. กรกฎาคม-ธันวาคม 2537.
- สวณี เต็งรังสรรค์. วิทยาการระบาด. กรุงเทพมหานคร. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2551.
- สถาบันวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน (สพช.). ระบบสุขภาพชุมชน โดยชุมชน เพื่อชุมชน. นนทบุรี. 2556.
- สำนักวิจัยสังคมและสุขภาพ. วัฒนธรรม สุขภาพ กับการเยียวยา. นนทบุรี. พิมพ์ครั้งที่ 3. สำนักพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดา. 2551.
- สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม. กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. สถานการณ์โรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม. นนทบุรี. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด. 2553.
- สูงศักดิ์ ศาสตราวาท สุธาชาติ ณ หนองคาย และ พิพัฒน์ ทองผดุงโรจน์. กฎหมายสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร. พิมพ์ครั้งที่ 2. ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2536.
- สุรศักดิ์ ฐานิพานิชสกุล และคณะ. ประมวลและสังเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์การดำเนินงานอนามัยสิ่งแวดล้อม : กรณีการอนามัยสิ่งแวดล้อมวิทยาลัย. วิทยาศาสตร์สาธารณสุข จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. รายงานวิจัย. 2554.
- สุรเกียรติ อาชานานุภาพ. การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ. ใน บทบรรณาธิการ. คลินิก. 2544.
- เอมอัชมา (รัตนริมจง) วัฒนบุรานนท์. วิทยาศาสตร์สุขภาพสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร. สำนักพิมพ์ไอ.เอส. พรินติ้ง เฮาส์. 2547.
- Boleyn, Thomas and Morteza, Honari, Health Ecology : Health, Culture and Human - Environment Interaction, Routledge : London and New York, 1999.
- Miller, Rosalind and Rehr (Editors), Helen Social Work Issues in Health Care. Prentice-Hall, Inc., Englewood Cliffs, New Jersey, 1983.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

social-agenda.org

www.shi.or.th

www.thia.in.th

www.envoc.org

www.tiosh.or.th

www.boe.moph.go.th

www.anamai.moph.go.th